

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vera Concilii Tridentini Historia

Contra falsam Petri Suauis Polani narrationem

Pallavicino, Sforza

Antverpiae, 1670

Capvt VIII. Proficiscitur ad nouam legationem Polus. Responsum Reginae Dilingam ipsi delatum. Nonum hoc munus Cæsari ingratum, qui Polo denuntiat, vt sistat in via. Varia Poli studia apud Cæsarem ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-11665

hinc Romam ad Pontificem, variosque Cardinales Religionis studiosos, ac præcipuè ad Apostolici Palatii Magistrum, de quo infra exponemus, necesse fore, ut ipse vel in Anglia, vel ad eius fines adesset, quo tempore prima Comitia celebrarentur. Difficultas tamen ambiguitasque negotij effecere, ut in primo Pontificio Senatu spacium temporis ad deliberandum usque ad futuram hebdomadam postulatum fuerit. Conuenerunt postea vno animo Pontifex & Cardinales; Cum tanta humorum cruditas cerneretur, sceptrumque in illius probæ Reginae manu adedò vacillans, non esse per eam festinationem aut tam ingentia cœpta labefactanda, aut Mariæ nouas turbas excitandas, adeoque amittendi regni discrimen creandum. Proinde præstolaretur Polus, antequam progrediretur & se Legatum euulgaret, Reginae voluntatem ac ductum; interim verò, quòd posset honestâ specie illuc appropinquare, Legatus ad Carolum & Henricum pergeret ad pacem componendam, euocatis è Belgio Dandino, & è Gallia Capiteferreo. Ita quòd grandia quædam consilia delitescant, quæ odorati liquoris instar simul ac deteguntur euanescent, oportet interdum non tam homines quàm munia personari.

1553.

9 18 Septem-
bris 1553.

C A P V T VIII.

Proficiscitur ad nouam legationem Polus. Responsum Reginae Dilingam ipsi delatum. Nouum hoc munus Casari ingratum, qui Polo denuntiat, ut sistat in via. Varia Poli studia apud Casarem adhibita, præsertim per Petrum Sotum, cuius operâ honorificè admittitur. Pergit in Galliam. Duræ pro pace conditiones à Gallo quæsita. Quæ Pontifex cum Ferdinando interim egerit Religionis causâ in Germania.

A Cceptis nouæ huius legationis Diplomatis à Pontifice, Polus extemplò in viam se dedit. Et ubi Tridentum attingit, Kalendis Octobris Peningi litteras accepit, qui cum Regina clam collocutus, cupientissimam Poli nactus erat, adedò ut affirmaret, sui regni dimidio id se coempturam fuisse. Adiecerat tamen, eo tempore à se timeri tumultus hæreticorum, nimiam & rabie & superbiâ formidabilium: non posse se obedientiam Ecclesiæ ritu legitimo profiteri ante Comitia, & hæc ante inaugurationem suam haberi non posse. Proinde se à Polo petere, ut per concessam ab ipso relaxationem legis liceret sibi Coronam suscipere, antequam

Litteræ
Poli ad Floridibellum,
28. Septemb.
1553.

Fff 3

quam

1553.

quam debitum Sedi Apostolicæ obsequium redderet; & quò saluâ conscientia id à se fieret, voluit vt Peningus per cursorem id à Legato celeriter postularet, quò ante solemnem diem reuerteretur; quòd reipsâ contigit. Cauerat illa, ne in iureiurando, per quod sibi solemniter obedientia promittebatur, quidquam contineretur aduersus Pontificis dignitatem supremam; simulque affirmauerat, schismaticum titulum, hoc est, Ecclesiæ Anglicanæ caput, à se haud assumptum iri, etiamsi alia tria regna per illum sibi comparare potuisset.

b Apparet ex documentis, quæ Peningus parauit vt Pontificem edoceret, ad quem à Polo missus est 21. Octobris Dilingâ, vt infra.

c 2. Octobris Tridento.

Prolixas ad Reginam litteras ^e sermone Anglico scripsit Polus, quibus ostendebat, & quàm arctè grati animi lege ipsa teneretur obsequi generosè Deo tam sibi propitio, & quantum prodesset ad firmandum sibi regnum, si Pontificiam auctoritatem in eo restitueret. Huic aduersantium numerum tantum non esse, quantus videbatur. Etenim ex tribus Ordinibus, Ecclesiasticum nonnisi iniurias ac rapinas à schismate accepisse; Popularem, loco tenuissimi census, quæ S. Petro prius soluebatur, innumeris oneribus oppressum fuisse: inter Nobiles solùm quosdam esse Ecclesiasticis prædis locupletatos, sed hos præ ceteris omnibus paucos numerari in Magistratibus, quos possidebant à Reginæ beneficentia pendentes, atque huiusmodi, vt aliâ ratione facillè conciliari possent. Ipsam denuò rogabat, vt importunam illam trepidationem excuteret, eandemque remoueret ab animo Cæsaris, quem ipse interim adire parabat alterius legationis suæ nomine.

d Cuncta apparent ex memoratis litteris.

e 20. Octobris 1553.

f Signata 7. Octobris 1553.

g Apparet ex litteris Poli,

21. Octob. & ex documentis, quæ Romam Peningus attulit.

h Omnia apparent ex epist. Floridibelli ad Polum, 15. Octobr. & ex epist. Poli ad Pontificem, 21. Octobris 1553.

i Apparet ex documentis, quæ Romam Peningus attulit.

k Omnia apparent ex epist. Floridibelli ad Polum, 15. Octobr. & ex epist. Poli ad Pontificem, 21. Octobris 1553.

l Apparet ex documentis, quæ Romam Peningus attulit.

m Apparet ex documentis, quæ Romam Peningus attulit.

n Apparet ex documentis, quæ Romam Peningus attulit.

o Apparet ex documentis, quæ Romam Peningus attulit.

p Apparet ex documentis, quæ Romam Peningus attulit.

q Apparet ex documentis, quæ Romam Peningus attulit.

r Apparet ex documentis, quæ Romam Peningus attulit.

s Apparet ex documentis, quæ Romam Peningus attulit.

t Apparet ex documentis, quæ Romam Peningus attulit.

u Apparet ex documentis, quæ Romam Peningus attulit.

v Apparet ex documentis, quæ Romam Peningus attulit.

w Apparet ex documentis, quæ Romam Peningus attulit.

x Apparet ex documentis, quæ Romam Peningus attulit.

y Apparet ex documentis, quæ Romam Peningus attulit.

z Apparet ex documentis, quæ Romam Peningus attulit.

aa Apparet ex documentis, quæ Romam Peningus attulit.

ab Apparet ex documentis, quæ Romam Peningus attulit.

ac Apparet ex documentis, quæ Romam Peningus attulit.

ad Apparet ex documentis, quæ Romam Peningus attulit.

ae Apparet ex documentis, quæ Romam Peningus attulit.

af Apparet ex documentis, quæ Romam Peningus attulit.

ag Apparet ex documentis, quæ Romam Peningus attulit.

ah Apparet ex documentis, quæ Romam Peningus attulit.

Perrexit itaque Polus, ^d missio in Galliam Abbate S. Solutoris, cum litteris ad Regem, ac Regis Pontificisque ministros, per quas illos de hoc suo nouo munere edocebat. Atque vt idem Cæsari exponeret, Floridibello iniunxit. Ipse per viam substitit aliquantulum Dilingæ, quæ Augustano Cardinali parebat, vt securitatis tabulas opperiretur, à Duce Wirtembergico, aliisque Dynastis hæreticis concedendas, quorum ditiones attingere opus erat. Illic eum nactus est Peningus ^e, è Britannia regressus, attulitque epistolam, quam illi per summam beneuolentiam ac religionem suâ manu Regina perscripserat ^f; ita tamen, vt singula in voce Peningi reponeret. Rei summa hæc erat: Vt Polus pederentim accederet ^g Bruxellas; Reginam verò cum eo acturam per litteras, quas illi ab Atrebatensi Episcopo deferendas curaret, quò tutius pederent.

Dandinus à legatione sua, vt diximus, reuocatus, in Italiam reuertebatur ^h; nactusque per viam Polum, eius nouam legationem

minimè gratam Cæsari futuram prædixit; idque postea confirmatum fuit à Floridibello, qui vbi primùm id Atrebatensi Episcopo nuntiavit, vidit illum molestâ quadam admiratione commotum dixisse: Nihil priùs ea de re à Pontifice significatum Cæsari: quàm pacem sperari posse per vnicum Legatum, quando nihil confectum fuerat à duobus, qui iam reuocabantur? Eam legationem velamen esse legationi Anglicanæ prætentum: proinde de ea vehementer conquesturam Reginam, quæ tunc ab huiusmodi rerum specie abhorrebat, quippe & suo & publico bono contraria, se verò probè nosse, à Regina id fuisse Cardinali declaratum.

Verumtamen is iter profectus, paucis intra ditionem Wirtembergensis Ducis, à quo securitatem transitus acceperat, leucis confectis, obuiam habuit Ioannem Mendozam (non Didacum, sicuti Suauis narrat): qui Cæsaris epistolam, fidei conciliatricem, & nuntios illi detulit; Cæsarem ob grauissimas causas, quas Pontifici significat, haud opportunum ducere ipsius accessum ad Aulam: idcirco poscere vt vel ibi vel in alio itineris loco sisteret. Causæ postmodum à Mendoza sunt expositæ, & cum iis quas retulimus consonabant; sed addebatur præterea, Oneri futurum Cæsaris famæ, si per vnus Legati missionem hic Cæsarem priùs adiret, adeoque ostenderet, componendæ pacis difficultatem in illo sitam, ad quam amoliendam Legati operâ opus esset. Aliquid etiam de Reginæ coniugio quasi in transitu tetigit, ostendens, illud esse ante reliqua omnia conficiendum, & cum extero contrahendum, quò contentio amoueretur inter indigenas, quibus intolerabile foret, se illi subiici, quem antea cum æqualitate status & æmulatione animi spectabant. Qua de re Polus sibi temperans parcè dixit, Res esse dignas, quæ plurimum expenderentur. Sed non ita sibi temperauit in dissimulando aculeo illius sibi indictæ moræ, quæstus id fieri per Sedis Apostolicæ indignitatem: cum ipse iuberetur à Pontifice progredi, haud videri, quo pacto posset alterius Principis voluntate consistere: satius esse, si Cæsar absque velamine loqueretur, ac palam faceret repugnantiam erga ipsum nominatim, quàm erga Pontificiam legationem generatim. Studuit Mendoza eam ab illo suspicionem euellere, quod ad ipsum nominatim spectabat; proposuitque vt lentè pergeret, & Leodij subsisteret. Sed Polus maior sibi dedecori futurum duxit, si tam propè Aulam accessisset, & illic postea fores quasi pulsans, & ingressum non impetrans moraretur. Præterquam quòd ipsi videbatur ibi subiectior fore, vbi intergrum sibi non esset ad Reginam, quandocumque vellet, sese conferre.

i Sub 15. Octobris.
k Cuncta existant in litteris, & documentis à Polo Romam missis, 27. Octob. per alium nuntium Peningum reuocante, qui erat in via.

1553.
I Litteræ
Montani ad
Polum,
28. Octobris
1553.

m Quod se-
quitur erat
in litteris
plurimis, &
Commenta-
ris in littera-
rum libello.

ferre. Quare maluit Dilingæ manere: ibi verò paulò post à Mon-
tano Cardinali per litteras accepit mandata¹: Cùm Pontifici pro-
babiles rationes adductæ fuissent à Cæsare de ipsius mora, ne vi-
trà pergeret quamdiu eius accessus haud opportunus Cæsari vi-
deretur. Quamuis autem Abbas S. Solutoris nactus fuisset in Gal-
lia^m animorum propensionem ut eò Polus accederet; per Belgium
postea hic regressus, animaduertit id displicere Cæsari, non am-
plius consentienti ut Polus ab Henrico suam legationem inchoa-
ret, quod fortasse vereretur, ne illinc rectà in Britanniam ille per-
geret.

Equidem enarrare plenè non possem, quàm impenso studio,
quantàque solertiâ Polus curauerit ea repagula soluere, prolixius
admodum neruosisque litteris per idoneorum hominum mis-
siones ad Cæsarem, ad Reginam & ad Pontificem. Sed efficacis-
simam ad id Petri Soti operam expertus est. Hic sacrarum Cæsaris
Confessionum olim auditor, tutius postea duxerat salutis animæ suæ
curam illius deponere, à qua innumerabilis animarum numerus
pendebat. Quare ad priuatas exercitationes secedens, nobile tunc
num Seminarium Dilingæ administrabat: qui postea Concilio sub
Pio Quarto interueniens, amplæ de se laudis materiam historiæ no-
stræ suppeditabit. Is itaque ea de causa Bruxellas se contulit cum
litteris Poli ad Cæsarem; ac tandem eius cohortationibus com-
morus Carolus, remisso ad Polum urbano responso, eius admitten-
di inuitandique ad Aulam voluntatem præ se tulit. Sed vera causa,
quæ Soti operam adiuuit, quantum arbitror, fuit, quoniam firma-
tum iam, etsi nondum euulgatum, fuerat connubium inter Phi-
lippum & Mariam. Etenim epistola à Cæsare ad Polum scri-
pta est 22. Decembris; & Pontifex in litteris, quibus Cæsari con-
gratulabatur, narrat, ab eius Oratore id sibi fuisse communica-
tum Kalendis Ianuariis. Summa conditionum erat: ⁿ Si liberi
ex iis nuptiis susceperentur, in Angliam & materna bona secun-
dum regni leges succederent: sicuti in regna & bona paterna suc-
cederet Carolus, prius Philippo genitus; ita tamen, ut ditiones
inferioris Germaniæ ac Burgundiæ primo inter mares, qui fuis-
sent à Maria geniti, deberentur; & ubi mares deficerent, primæ
inter feminas genitæ, dummodò in Anglia, aut in Germania, &
de memorati Caroli consilio nuberet. Si Carolus, eiusque posteri
deficerent, succederent in cunctos Philippi Principatus filij ex eo
nouo matrimonio suscepti, secundum eorum Principatum leges.
Ut Philippus & Maria vicissim ad honores admi-
stratio-

n In libello
epistolarum
Dauidini, in
exitu an-
ni 1553.

strationemque vtriusque ditionum. Ut Philippo fas non esset leges consuetudinesque Anglicanas mutare; Mariam ab Anglia, nisi id petentem, abducere, & gemmas regni thesauros asportare. Ut Anglia neque rectâ nec obliquâ viâ se bello implicaret inter Cæsarem & Regem Galliarum. Quin ut obstringeretur Philippus ad curandam pacis continuationem inter Angliam & Galliam: esset tamen ipsi liberum, Cæsari parenti opem ferre viribus aliarum ditionum, quas tamquam patrimonium obtinebat. Statutis igitur hoc pacto nuptiis, paruit aditus ad Cæsarem Polo. Missus illi obviam est honoris causâ Sabaudiarum Dux, qui tunc apud Cæsarem morabatur, à Gallis magna ex parte suo principatu spoliatus. Mox à Cæsare Legatus perhonorificè exceptus est.

7 Postea aliquid in Anglia tumultuatum, firmati conjugij causâ. Cæsar verò animum præ se tulit admodum indifferentem ad recedendum, cum, ut affirmabat, non nisi Religionis nationisque Anglicæ beneficio consensisset. Sed Regina sibi obsequentium ope seditionosè domuit. Interim Polus Galliam petiit, suo Pacificatoris munere functurus. Verum tamen per blandis modis exceptus ab eo Rege, quem (sicuti tunc ipse affirmavit, & sicuti visus est factò confirmasse) pœnituit Poli Pontificatui obstitisse, non potuit tamen vnguento facundia sanare tam profunda laceræ Christianæ Reipublicæ vulnera, & ad quæ curanda opus erat immensâ sanguinis postmodum eluione, effusi duobus in conflictibus, qui tandem veri pacificatores fuere. Solum itaque impetrauit Polus, ut Cæsaris petitionibus, per Dandini litteras in Gallia communicatis, sicuti narrauimus, Rex aliquid responderit: sed eiusmodi responsum fuit, ut spem concordia abiiceret potius quam attolleret.

8 Interea de conjugio Mariæ cum Philippo Pontifex certior factus ab Oratore Cæsareo, exhibenda Cæsari consueta honoris & benevolentia officia curavit, quæ vnâ cum vrbaniæ significatione negotio prodesse. Quapropter Nuntium ad illum misit Hieronymum Mozzarellum Dominicanum, quem ex Apostolici Palatii magisterio ad Consensum Archiepiscopatum, frustra eius lacrymis obstistentibus, promouerat. Vacauerat ea Sedes ex obitu Catharini, summâ existimatione viri, per annos quos vixit, sed per opera quæ scripsit, minore; cui fortasse communis de ipsis opinio minus fauit, quia ille in iisdem communem aliorum opinionem minoris fecit: sed in certaminibus cum hæreticis, functionibusque Concilij nemini suorum æqualium aut collegarum plausu cessit. Nouo igitur Archiepiscopo demandatum est, ut firmatum conjugium

Pars II.

G g g

Cæsari

1553.
1554.

o Omnia existant in memorato litterarum libello.
p Litteræ Poli ad Moronum, 9. Febr. 1554.

q In litteris Montani ad Delfinum Nuntium, 15. Aprilis 1554 & situs in libello litterarum Poli.
r In Senatu 23. Octobris 1554. ut in Actis Consistorialibus, 11. Decemb. 1553. in Actis Consist. Extant euacta in mandatis Nuntio traditis, 29 Ianuarij 1554. in memorie Burghesiorum.

1553.

1554.

• Mandata
sunt illi tra-
dita 1. De-
cembr. 1553.
in Burghes-
iorum mo-
numentis.

Cæsari gratularetur, ac postea certum illum redderet de Poli Cardinalis integritate: eius virtutem eam esse, ut nulla rerum mortalium utilitas à præscriptis per Pontificem mandatis, Religionisque bono eum dimouere posset. Postremò, ut ad pacem denuò cohortaretur, ad quam etiam promouendam Ferdinandum Regem stimulauit per nouum Nuntium Zachariam Delfinum, Episcopum Pharensem, & alià tempestate Cardinalem.

Iniunctum quoque Delfino est, ut quàm maximo posset studio præpediret in proximis Comitibus incommoda Religioni imminetia ab iis quæ statuenda illic erant ex Passauiensi concordia, simulque aliud inchoatum à Pontifice opus Regi commendaret. Nimirum Iulius, ut eam Germaniæ partem seruaret quæ integra adhuc erat, & eam quæ defecerat recuperaret, illorum armorum operam animo voverat, quæ sibi propria habet Ecclesia, id est, virtutem atque doctrinam. Idcirco Collegium Romæ condiderat, in quo utrâque imbuerentur complures illius nationis iuuenes bonæ indolis, qui postmodò in patriam regressi, & curandis Ecclesiis, habendisque concionibus admoti, quasi ossa neruique præualidi Catholici illius corporis euaderent. Huius Collegij, quod suo sumptu aëbatur, curam demandauit S. Ignatio Loiolæ, tunc viuenti, Fundatori Societatis Iesu, ab eodem Pontifice per amplum Diploma confirmatæ: cuius institutio, quippe ad erudiendos adolescentes directæ, ad habendas missiones inter infideles, & generatim ad animarum salutem iuuandam, visa ipsi est illius Seminarij culturæ mirifice accommodata. Et quamquam primordia tunc fuerint modica, iuxta atque prima quamuis ingentium plantarum virgulta esse solent, illud postea opus in eam amplitudinem, quam videmus, excreuit Regiâ, & Apostolicâ liberalitate Gregorij XIII. qui fortasse his togatis militibus Religionem in Germania non minus propugnauit, quàm religiosa Austriacorum potentia sagatis, quemadmodum arces, pro quibus certatur hoc in bello, non aliis penetrabilibus armis sunt, nisi rationibus & exemplis. Hæc tulit mandata Delfinus Nuntius in Germaniam.